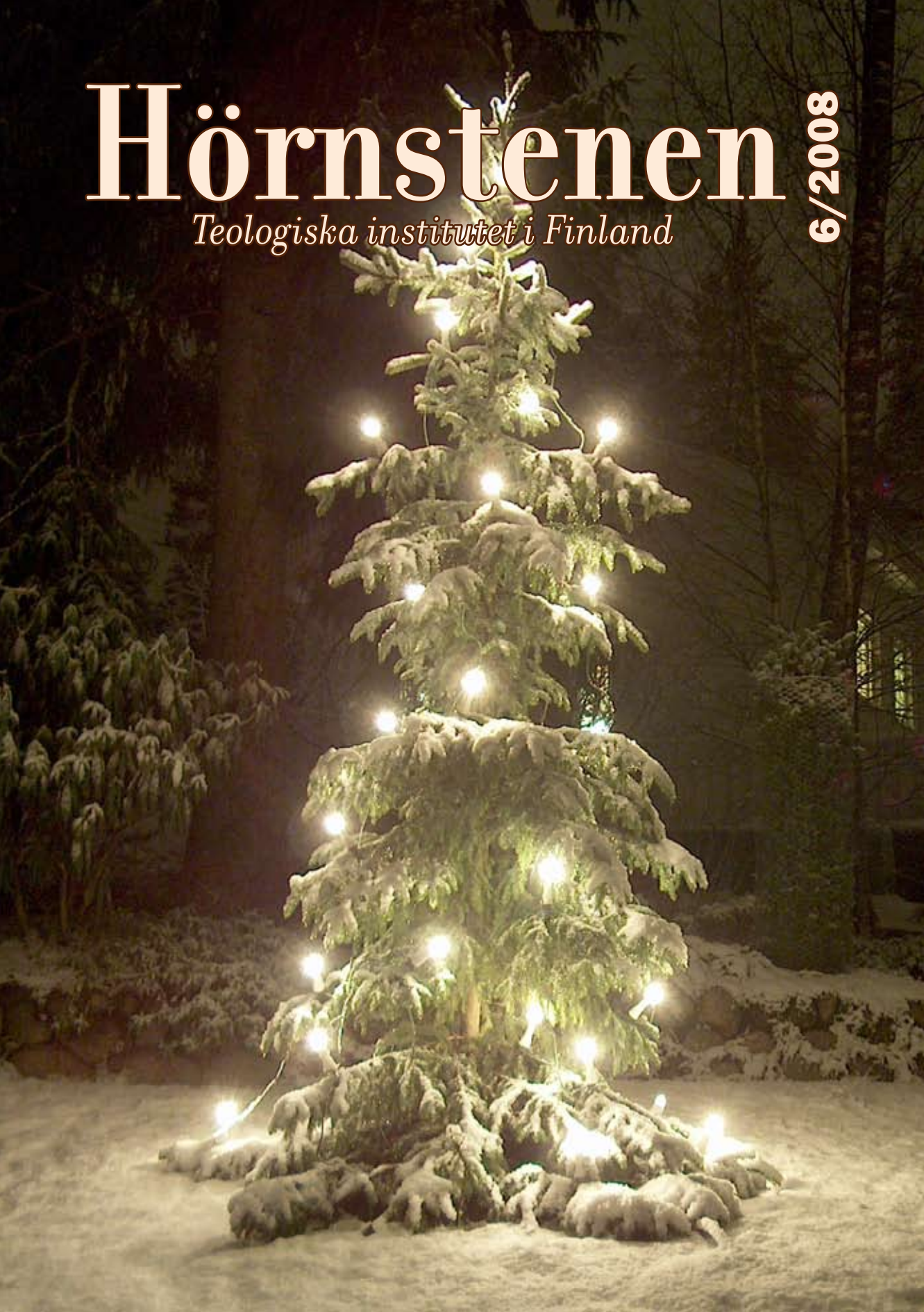

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

6/2008

LEDARE

Frälsningens högtid

"Josef, Davids son, var inte rädd att ta till dig Maria, din hustru, ty barnet i henne har blivit till genom den helige Ande. Hon skall föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus, ty han skall frälsa sitt folk från deras synder." Matt. 1:20–21

I Nya testamentets första bok, evangeliet enligt Matteus, finns Matteus' jul-evangelium. Det utmynnar i orden om hur Maria skall föda en son, och att han skall få namnet Jesus, "ty han skall frälsa sitt folk från deras synder".

Men Matt. 1 inleds med en för många västerländska läsare ovidkommande förteckning över Jesu jordiska släktingar. Förutom att släktregistret väckt huvudbry i förhållande till släktregistret hos Lukas, har man också frågat varför världens största nyhet skall presenteras på detta sätt. En mängd namn, visserligen många kända från den bibliska historien, men också många okända, "skymmer huvudsaken".

Men Matteusevangeliets budskap är inte att föra blickarna åt sidan. När Matteus börjar sitt evangelium med orden "detta är berättelsen om Jesus Kristus, Davids son, Abrahams son," då är detta ett svar på hela Gamla testamentet. Guds frälsningsplan har nått sitt mål i och genom Messias' födelse.

Gud håller sitt ord

Hela Nya testamentet börjar med ett rop: Gud håller sitt ord! Det första kapitlet slutar med att säga att "allt detta skedde, för att det skulle uppfyllas som Herren hade sagt genom profeten: Se, jungfrun skall bli havande och föda en son, och man skall ge honom namnet Immanuel, det betyder Gud med oss." Detta såg Matteus och han greps av detta så starkt att evangeliet också slutar med ett Immanuel: "Se, jag är med er alla dagar intill tidens slut". Julens budskap har konsekvenser för livet och för evigheten, alla dagar till tidens slut (eller "fullbordan").

När Matteus Jesus kallar "Davids son" och "Abrahams son", vill Matt. visa att Guds löften till Abraham och till David har uppfyllts. Annars kunde Jesus inte ha varit Messias, den som skulle komma: "allt detta skedde för att det skulle uppfyllas som Herren hade sagt".

Julen handlar om frälsning

För nutidsmänniskan har julen kommit att handla om mycket annat. Julen har för många blivit ett slags humanistisk högtid, med vila, resor, mat och julklappar – och mycket av detta kan man underskriva.

Vänskap, god vilja och vila finns det nog för litet av.

Men julen handlar nog primärt om något annat. Julens budskap är frälsning. Om denna ton försvinner från människans julfirande, missar hon själva julen. Allt det som i en senare tid har blivit idyll, var i verkligheten ett stort drama. Det var kal- la handen för Maria och Josef, det var stor fattigdom, och i fortsättningen handlade det om förföljelse och hat och barnamord.

Julen kan upplevas som en högtid som kan firas på olika sätt. Antingen firar man en "vanlig" jul, kanske med vissa kristliga inslag som t.ex. julkyrkan, eller så firar man en "kristen" jul. Man står liksom utanför julen, och så går man in i ettdera programmet, i den grad man finner lämpligt.

Men julens budskap handlar inte bara om att *komma med i ett kristligt julfirande*. Det är ett erbjudande om frälsning, om befrielse från den nödsituation som människan *befinner sig i*. Det är Guds stora räddningsaktion för att befria människan från den eviga domen.

Många människor upplever förvisso inte sin situation särskilt katastrofal. Men detta är ju en del av själva katastrofen. Jag behöver hjälp, utan att egentligen fatta det.

En kristen jul är inget alternativ. Julens evangelium är det enda som kan hjälpa och rädda en människa. Världen är full av oro, av konflikter och oförsonlighet. Men moderna och nog så aktuella bilder om befrielse för gisslan som hålls fången, blir bara svaga bilder av vad frälsningen egentligen innebär.

Julen är Frälsarens högtid. Det är en högtid som redan har korsets och lidande skugga över sig, men som till sitt innersta väsen är ljus och glädje.

Därför är namnet Jesus omistligt. Och inte bara namnet, utan det som namnet vittnar om. *Han skall frälsa sitt folk från deras synder.*

2.12.2008

Henrik Perret

Foto: Hilpi Jenu

*Hörnstenens läsare
tillönskas
en Välsignad Julhelg
och Ett Gott nytt År!*

*Varmt tack för allt stöd
och alla förböner under det
gångna året!*

Vi vädjar om fortsatt stöd.

Vem är det som rider på den där åsnan?

Advent börjar med Hosianna-hymnen, som i själva verket förenar julen med påsken. Den sången sjöngs ju när Jesus red in i Jerusalem. Därifrån togs den gamla psalmen som blev en glädjesång för församlingen och som blev viktig för varje generation.

Välsignad vare han

Hosianna-hymnen talar om Jesu ankomst, och därför passar den väl in också inför julen. Men samtidigt vidgar den julens perspektiv för att visa att Gud har sänt sin Son till världen för att rädda människor som lever under syndens välde. Själva sången har skrivits mot bakgrunden av hymnen i Psalm 118 som fritt översatt lyder:

Hosianna

- välsignad han, som kommer i Herrens namn

- välsignat vår fader Davids kommande rike / kungadöme

Hosianna i höjderna.

Det är lätt att märka att denna sång har en fast form och att texten bygger på två verb som betyder "att komma". Upprepningen av ord har en teologisk innebörd: avsikten är att framställa den kommande enligt Psalm 118 parallellt med den kommande David. Den omvända parallellismen (A-B-B'-A') sammankopplingen av de två uttrycken.

Men varför har den berömda satsen ur Psalm 118 kopplats samman med Davids sons kungavälde? Det finns en rätt lång förklaring till detta.

För det första hörde Psalm 118 ursprungligen till psalmer som man allmänt brukade sjunga vid fester i templet. Med hjälp av välsignelsen som citeras ovan hälsade man i en växelsång alla som kom till

festen: "Välsignad vare han som kommer i Herrens namn." De som hälsade försäkrade tillsammans med prästerskapet: "Vi välsignar er från Herrens hus" (118:26). I det sammanhanget var "den kommande" ännu vem som helst av tempelfestens gäster.

Pojken och stenen

I den eskatologiska tolkningen inom judisk teologi kopplades psalmen till Messias ankomst. I den arameiska Targum bands olika ord i Psalmen samman med den kommande Davidssonen. Enligt tolkningen i Targum ansåg man att Psalm 118 talade om den förnyelse som Davids ättling skulle medföra efter fångenskapen. Psalmen hade därförinnan talat om en sten som byggarna förkastade. Den stenen fick en intressant uttolkning: David var den "son" (ben), inte "sten" (eben), som byggarna förkastade och som har blivit en hörnsten.

Enligt detta har "den som kommer" till templet tolkats vara den nya David som är "värdig att bli härskare och kung". Därmed blir Psalm 118 en profeta. Den talade inte enbart om vanligt folk utan om Messias som kommer till templet.

I Markus-hymnen framhålls en sådan tolkning. Den första raden i parallellismen ses nu som en lovprisning

av Davids son, och den andra raden lovprisar hans fridsrike eller rent av hans kunga-välde. Det grekiska ordet *basileia* som förekommer i texten och avser kunga-välde gör båda tolkningarna möjliga. Dessa faktorer visar på ett nära samband mellan den senare satsen som avviker från Psalm 118 och det andra templet enligt dåtida judisk teologi.

Davids son kommer

I judiska texter som t.ex. Salomos psalm 17 väntar man på den kommande David som Israels frälsare. "Se, Herre, och upphöj åt dem deras kung, Davids son, till att regera över din tjänare Israel" (17:21). Enligt den texten kommer den kommande härskaren att förgöra de gudlösa makthavarna och leda folket till andlig förnyelse. "Han samlar det heliga folket, som han leder i rättfärdighet. Han dömer mänskornas folkslag som Her-

ren deras Gud har helgat" (17:26). På motsvarande sätt ser man i eskatologiska texter och fragment som påträffats i Qumran en väntan på en kommande ättling till Davids släkt och han skall förnya folket.

Många judar väntade på frälsarens ankomst. Hosianna-hymnen i Markus evangeliet motsvarar således till sitt innehåll typiska motiv ur den tidens judiska teologi. Men sången förbunden med Jesus gäller uppfyllelsen av löftena. Frälsaren är nu på kommande till Jerusalem.

En liten lingvistisk observation för samman texten med en arameiskspråkig församling. Markus bevarar nämligen i sin hymn det hebreiska ordet "Hosanna" som translitteration (*hôsia-na*, "rädda oss"). De grekisktalande judarna skulle ha använt Septuaginta, den grekiska översättningen av Gamla testamentet. Där har ordet redan översätts till grekiska (*sôson dê*; LXX 117:26). Eftersom Markus inte citerar direkt från Septuaginta står Hosianna-hymnen på ett naturligt sätt i förbindelse med den grekisktalande urförsamlingen.

I det sammanhanget får Psalm 118 ett messianskt innehåll eftersom den tolkar Jesu profetiska intåg i Jerusalem. I den tidiga kristenheten har den tudelade Hosianna fått en viktig ställning eftersom Jesus återger den som sådan i sitt evangelium. Sången lovprisar Jesus, honom som rider på åsnan. Han är den som har uppfyllt de gamla profetiorna. Han för med sig fridsriket. Nu under advent får också vi sjunga ut vår tacksamhet.

Timo Eskola

Foto: Kirsi Sell

Man får komma till Guds famn

Gud talar

Hannu Äimänen, hemma från Åbo, är nu en jurist som bor i Tölö tillsammans med sin fru och sin hund (dalmatiner) Jaska, berättar att det faktum att han blev jurist i hög grad berodde på hans far. Han studerade vid sidan av sitt arbete och blev vicesnotarie i Åbo. Att komma till tro blev däremot en lång process.

”Gud talade till mig under åtminstone tre år. En gång i banken berättade en av våra sekreterare att hon läst Bibeln fem gånger från pärm till pärm. Då blev också jag intresserad. År 1979 blev jag sjuk och efter olika skeden förlorade jag helt och hållet tron på Gud. Tre år senare var jag ute och åt med en arbetskamrat, som berättade att han var troende och bad om att få be för mig. Jag blev rädd och förstod intuitivt att mitt förhållande till Gud inte var i ordning. Jag kom senare i en väldig syndanöd och började ofta promenera på kyrkbacken i Tölö. Då förstod jag ännu inte att syndernas förlåtelse är en gåva som man får, jag försökte likt en jurist förhandla med Gud.”

”En gång i mitt arbetsrum förstod jag slutligen att också alla mina synder hade försonats på Golgata kors och att jag alltid utan att ha fått det klart för mig hade sökt den levande Guden. Jag mötte Kristus vid mitt arbetsbord som Industrialiseringsfondens jurist. Jag hoppade upp från sto-

len med Nya testamentet som jag läst. Jag viftade med det åt min arbetskamrat och ropade: Visste du att Jesus lever!”, minns Hannu och ler.

Snart gick jag också till Tölö kyrka och där blev jag väl mottagen.

Från Ordets hörare till Ordets förkunnare

Hannu började delta i olika sammanhang där troende människor samlades, lyssna till förkunnelsen och började också själv ta ansvar för andliga uppgifter, mm. Gideoniterna och i Kriisipalvelu (Kristjånsten). Hannu kommer ihåg att det gjorde ett djupt intryck på honom att Tölö kyrka alltid var fullsatt när Helsingfors bibelskolas lärare hade bibelundervisning. Han lyssnade till undervisningen också på bibelskolan. Hannu blev inspirerad och började senare också själv hålla bibeltimmar och avlade predikoexamen år 1995.

Hannu var så intresserad av teologi, att han började studera teologi vid Helsingfors universitet år 1998, och genom det kom han i kontakt med STI. Nu har han varit med i STI:s arbetsutskott under ett drygt år.

”När jag första gången kom till STI, var det ännu beläget på Barnhemsgränden. Jag hörde på Eero Junkkaalas och Timo Eskolas undervisning och frågade dem om kallesen. Jag tycker att STI på ett viktigt sätt stöder dem som studerar vid universitetet.

STI utgör ett samtalsforum och här får man lyssna till god undervisning”, säger Hannu berömmande.

I Guds ledning

Hannu berättar att han ofta ber Gud om vishet i livet. Han grundade sin juridiska byrå år 2004 efter att i tretton år ha varit delägare i Kristit lakimiehet Ky (Kristna jurister Kb). Han upplevde en klar Guds ledning att grunda sin egen byrå. Han hade redan 1985 fått en vers ur Jeremia, 4:3, där det står ”bryt er ny mark”. Detta skedde fem år senare i och med Kristna jurister. När han grundade sin egen byrå på Elisabetsgatan fick han tre uppmuntrande verser ur Bibeln och dessutom som skatteåterbäring pengar som behövdes. Vid sidan av arbetet planerar Hannu tillfällen för Helsingfors

bibelskola och undervisar och predikar i kyrkor och vid andliga möten.

”Ibland frågar människor om det inte är en konflikt att vara en troende jurist. Enligt min mening föreligger ingen konflikt, för jag tror på en rättvis Gud”, säger Hannu.

”Jag hoppas att jag under mitt liv ska få föra så många människor som möjligt till Kristus och att jag ska kunna hjälpa människor i deras problem. Jag vill rent praktiskt kunna utföra saker och berätta för människor att till Guds famn får man komma också om man är svag, eller hur man än har det.”

Mariina Metsävirta

*Vill du hava världens ljus
I ditt hjärta, i ditt hus,
får han helga fröjden
med sin frid av höjden?
Ja, kom Herre Krist,
Herre Krist.*

Z. Topelius

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND

Adressen

Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon

09 668 9550

Fax

09 6689 5555

E-post

sti@teolinst.fi

fornamn.efternamn@teolinst.fi

Hemsida

www.teolinst.fi

Bankförbindelse

Sampo 800011-564245

Anställda

generalsekr. Henrik Perret (gsm 0500 542 542)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell (hem 09 505 1796)

Öppet till 12.12. kl. 9-19, 15.-19.12. kl. 9-16,
22.12.-5.1. stängt, 7.-9.1. kl. 9-16, 12.1.-kl. 9-19

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

Pärbild Hilpi Jenu

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och
läsesal.

Finansierat av frivilliga bidrag. Medlemsavgift
för understödande medlemmar: 35 €/år (stude-
rande 10 €, kollektivt 100 €). Bockåvor, under-
stöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Publicerar den teologiska tidskriften *Lustitia*.
Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*)
sänds till understödande medlemmar.

Styrelsens ordförande

verksamhetsledare Lasse Nikkarikoski

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Säningsmannen
Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys
(Bedjarrörelsen i Västra Finland)
Finlands ev.luth. Student- och Skolungdoms-
mission
Radiomissionsorganisationen Budbärarna
Finlands ev.luth. Folkmission
Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys
Finska Bibelinstitutet
Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland